

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

ПО

**„Препоръка за препоръка на Съвета
относно Националната програма за реформи на България
за 2014 г. и съдържаща становище на Съвета относно
Конвергентната програма на България за 2014 г.”
СОМ(2014) 403 окончателен**

(разработена по собствена инициатива)

София, 2014 г.

Председателският съвет на ИСС взе решение за разработване на резолюция по

**„Препоръка за препоръка на Съвета
относно Националната програма за реформи на България
за 2014 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на
България за 2014 г.”**

Председателят на ИСС – проф. Лалко Дулевски, внесе за обсъждане в Пленарната сесия приетия от Председателския съвет проект на резолюция.

На свое заседание от 18.07.2014 г. Пленарната сесия прие резолюцията.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. В рамките на Европейския семестър ИСС прие актове по конкретни проблеми в области, в които според ЕК продължават да са налице съществени предизвикателства. Сред тях са разработените и приети от ИСС становища и резолюции по проблемите на образованието и преждевременното напускане на образователната система; възстановяването и създаването на работни места; социалната икономика и социалното предприемачество; подкрепата на младите хора и борбата с младежката безработица; насоките в реализирането на единния пазар като предпоставка за устойчив растеж в ЕС; подобряването на бизнес средата в България като условие за повишаване на конкурентоспособността ѝ.
2. ИСС с тревога отбелязва, че въпреки констатациите на ЕК за постигнатия от правителството определен напредък в изпълнението на специфичните за страната ни препоръки от 2013 г., най-неотложните предизвикателства пред политиката на страната остават в общи линии непроменени. Те са свързани с пазара на труда, образованието, здравеопазването, бизнес средата, обществените поръчки и енергийната и ресурсната ефективност.
3. Същевременно ИСС приветства предприетите действия по създаването на фискален съвет като независима институция, която да изготвя макроикономически анализи и прогнози и да отговаря за контрола по бюджетните правила, съгласно Закона за публичните финанси.
4. ИСС отбелязва също постигнатия от правителството през последната година напредък при усвояването на средствата по оперативните програми и другите инвестиционни фондове на ЕС. Във връзка с препоръката на ЕК от 2013 г. ИСС проведе консултации с правителството и изрази позицията си в становище относно приоритетите и политиките за усвояване на средствата от фондовете на Европейския съюз в България през периода 2014 - 2020 г. и Споразумението за партньорство (СП) на България (2014 – 2020 г.)
5. В началото на тази година ИСС прие резолюция по „Годишния обзор на растежа – 2014” (ГОР). В нея съветът фокусира вниманието си върху социалните последици от кризата, необходимостта от по-силна подкрепа за възстановяване на заетостта и растежа и отново акцентира върху необходимостта от общи действия на държавите членки при постигане на целите на Стратегия “Европа 2020”.
6. В контекста на отправените от ЕК препоръки към НПР на България за 2014 г. ИСС счита, че за постигане на растеж и заетост най-важни са действията за

нормализиране на пазара на труда, мерките, насочени към младите хора и тяхното образование, както и мерките по отношение стабилността на пенсионната и здравната система.

II. ПАЗАРЪТ НА ТРУДА И ПОЛИТИКИТЕ ЗА МЛАДИТЕ ХОРА

1. Многократно в свои актове ИСС отбелязва, че при ниските нива на заетост съществена част от населението в страната е уязвима от изпадане в социално изключване и бедност¹. Същевременно съветът констатира неувоения трудов потенциал на младите хора в България и нарастващия риск от бедност за тях. Това се потвърждава и от данните на ЕВРОСТАТ относно икономическата активност на младежите в България на възраст от 25-29 години, която е една от най-ниските в Европейският съюз².
2. Предвид усложняващата се ситуация с младежката безработица в страната ИСС подкрепя препоръката на ЕК за разширяване обхвата на активните политики по заетостта с цел повишаване на ефективността им, като се идентифицират работниците с подходящ професионален профил и се достигне до нерегистрираните млади хора от т.нар група NEET /не учат, не работят, не се обучават/, в съответствие с целите на „Гаранция за младежта”. ИСС отново настоява за спешното прилагане на заложените мерки в националния план по прилагане на „Гаранцията за младежта” и тяхното финансово обезпечаване от националния бюджет и фондовете на ЕС.
3. ИСС още веднъж отправя призив за стартиране на дейностите, заложи в приетата “Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020”, която обхваща политиките за подобряване достъпа до здравеопазване и образование, достъпа до активните мерки по заетостта, до социални услуги и др. За целта е необходимо спешно приемане на план за изпълнение на Стратегията и неговото финансово обезпечаване.
4. По повод препоръката на ЕК за създаване на ефективна система за мониторинг за контрол върху дейността на Агенцията по заетостта, както и за по-добро насочване на усилията към най-уязвимите групи нискоквалифицирани, ИСС счита, че от ключово значение са проследяването и контролът при разходването на средствата за активни политики на пазара на труда както от европейските фондове, така и от националния бюджет. За ИСС прозрачността на процеса по

¹ Резолюция на ИСС по “Препоръка на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2013 г. и за представяне на становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за периода 2012-2016 г.”

² България е на предпоследно място в ЕС по икономическата активност на младежите на възраст 25-29 г. – за 2013 г. – 74,4%, при средно за ЕС-28 – 82,5%.

наблюдение може да се постигне чрез активното участие на социалните партньори и организираното гражданско общество³.

5. В своя резолюция⁴ ИСС отправя призив към българското правителство за целенасочени активни мерки на пазара на труда за справяне с младежката безработица, както и мерки, свързани с насърчаване на предприемачеството сред младите хора. ИСС отбелязва също, че ключов проблем в цяла Европа остава преходът от образование към заетост.
6. За много млади хора, които имат по-несигурни работни места или работят за кратък период, не се гарантира правото им на обезщетение за безработица. В тази връзка ИСС напълно подкрепя препоръката на ЕК за увеличаване обхвата на обезщетенията за безработица и социалното подпомагане и отново настоява да се предприемат законодателни промени, с които да се гарантира достъпът на младите хора до осигурителната и социалната система⁵.
7. ИСС отправя още веднъж предложението си от предишни свои актове за въвеждане на специфичен режим за натрупване на осигурителни права и достъп до обезщетения при безработица за заети извън класическите постоянни трудови договори (сезонни работници, надомни работници, заети на непълно работно време и др.п.).
8. ИСС отново настоява за своето предложение за нормативно регламентиране на социалното подпомагане за безработни младежи за период от четири месеца в размер на не повече от 50% от МРЗ, което да се получава, ако след изтичане на четвъртия месец от завършване на образованието им младежите не са намерили първо работно място или не са включени в стажантски или други целеви младежки програми и мерки. Условие за придобиване на това право на социално подпомагане да бъде включването на тези безработни младежи в подходящи форми за допълнителна квалификация и обучение, като се предвидят целеви мерки и стимули, включително финансови, за насърчаване на работодателите за наемането им на „първа работа”⁶.
9. Във връзка с очерталите се предизвикателства пред трудовия пазар в България ИСС обръща внимание, че ръководният принцип в активната политика на пазара на труда трябва да бъде обвързването с особеностите и специфичните характеристики на съответните целеви групи, включително от гледна точка на образование и квалификация, възраст, пол, степен на работоспособност и др.

³ ИСС, Резолюция на тема „Действия в подкрепа на младите хора и борбата с младежката безработица в България”, ноември 2013 г.

⁴ Резолюция на ИСС по Годишния обзор на растежа за 2013 г.

⁵ ИСС, Резолюция на тема „Действия в подкрепа на младите хора и борбата с младежката безработица в България”, 2013

⁶ Резолюция на ИСС “Действия в подкрепа на младите хора и борбата с младежката безработица в България”.

10. ИСС изразява единно мнение, че при изпълнението на активната политика по заетостта Агенцията по заетостта и нейните поделения трябва да имат не толкова ролята на работодател на младежите, а да бъдат по-скоро медиатор и посредник във взаимоотношенията между безработните младежи, обучаващите институции и работодателите в реалната икономика.
11. ИСС отчита като основна слабост на Националния план за изпълнение на европейската „Гаранция за младежта” неидентифицирането и неустановяването на контакт с младежи, нерегистрирани в бюрата по труда. В тази връзка съветът препоръчва да се подобрят диалогът и контактите с младежите, напуснали образователната система, като същевременно се предприемат стъпки за въвеждане на регистри за персонални данни за образователния и квалификационния статус и пригодността за заетост. В тази връзка е необходимо изграждането на обща интегрирана информационна система, обслужваща МОН, МТСП, АЗ, НАП, ГИТ и други институции.
12. ИСС отново подчертава, че продължаването на обучението е добър вариант за повишаване на пригодността за заетост както на младите хора с основно и по-ниско образование, така и на завършилите общия курс на средното образование без придобита професионална квалификация. Поради съчетаването на множество рискови фактори като липса на трудов опит, на квалификация, а често и на базова грамотност и обща култура, младежите са особено застрашени от попадане в порочния кръг на безработица, бедност и социално изключване. Затова съчетаването на активните политики по заетостта с провеждането на реформи в образованието в България би гарантирало не само по-доброто качество на образованието и обучението, но и по-висока заетост на младите хора.
13. ИСС подкрепя предложението на ЕК за засилване на координацията между публичните служби по заетостта в ЕС и превръщането им в „агенции за управление на преходите“⁷. Ролята, която тези структури имат, е ключова както за общото постигане на целите на Стратегия „Европа 2020“, така и за конкретния успех на гаранциите за младежта в държавите членки. Подобряването на сътрудничеството между публичните служби по заетостта ще има положително влияние както на държавно, така и на местно равнище, като се очаква да се подобрят условията за качествена трудова мобилност в рамките на ЕС.
14. В приетата резолюция по Годишния обзор на растежа 2014 г. ИСС още веднъж подчертава, че заинтересованите страни трябва активно да бъдат включени при изготвянето и реализацията на активните политики на пазара на труда, а не съответните държавни или публични институции на държавите членки да осъществяват по-голяма част от изпълнението.

⁷ Proposal for a DECISION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL. On enhanced co-operation between Public Employment Services(PES). 17.6.2013, COM(2013) 430 final.

15. ИСС изразява съжаление, че ЕК не предоставя данни относно изпълнението на Пакта за растеж и работни места, договорен през юни 2012 г. Според ИСС липсата на амбициозни реформи за повишаване конкурентоспособността на европейските икономики, както и за гарантиране на финансовата устойчивост на системите за социална сигурност и здравеопазване е предпоставка за нарастване на финансовата тежест пред следващите поколения.

III. НЕОБХОДИМИТЕ РЕФОРМИ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА БЪЛГАРИЯ

1. ИСС приема препоръките на ЕК и подчертава, че многократно е акцентирал върху необходимостта от реформиране на образователната система в приетите през последните години актове, свързани с проблемите на образованието⁸. ИСС настоява за по-бързо приемане на Закон за предучилищното и училищното образование, който да предвиди промяна на учебните планове, учебните програми, учебното съдържание и учебниците, съобразено с възрастовите и психологическите особености на децата и учениците.
2. ИСС счита, че в новия закон трябва да се изведат с приоритет въпросите, свързани с приемането на допълнителни мерки за повишаване на финансовата самостоятелност на сектора, включително чрез привличането на частни капитали. Според ИСС това е един от подходите за подобряване както на връзката между образователната система и пазара на труда, така и на квалификацията на настоящите и бъдещите педагогически специалисти.
3. ИСС приветства инициативата на Министерството на образованието и науката за обществена онлайн дискусия по основните въпроси, отнасящи се до новия Закон за училищно образование, чрез обществено допитване до учители, ученици, родители, неправителствени организации, местни власти, институции и всички, които имат или искат да вземат отношение по темата, с цел постигане на консенсус в обществото за бъдещето на образованието в България.
4. Воден от своите основни принципи на дейност, ИСС споделя и доказва чрез актовете си необходимостта от постигане на обществен консенсус по значими за обществото приоритети, какъвто безспорно е образованието. Съветът препоръчва да се съкрати времетраенето на отделните етапи в общественото онлайн допитване и в началото на новата учебна година 2014/2015 г. да се проведе широк обществен дебат с участието на училищни и местни власти, социални партньори,

⁸ Становище „Политики за ограничаване ранното напускане на образователната система”, резолюции: „Проект за национална програма за реформи на Република България”, „Демографските предизвикателства пред България в контекста на Стратегия „Европа 2020”, Резолюция по проекта за национална „Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)” и резолюция „ Мерки за намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система”.

родители и ученици за постигане на консенсус по всички спорни моменти. Според ИСС това ще спомогне за стартирането на реформата в образованието още през 2015 година.

5. ИСС споделя необходимостта от повишаване качеството на професионалното образование и обучение /ПОО/ в България и ускорено приемане на изменения в ЗПОО. В тази връзка през месец март 2014 г. съветът прие становище⁹, в което изразява загриженост, че в началото на новия програмен период 2014-2020 г. в България все още липсва комплексно обвързана нормативна база, гарантираща съответствие на придобиваните знания, умения и компетентности с изискванията на пазара на труда, както и улеснена и бърза реализация на пазара на труда на учащите и обучаемите, придобили професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение.
6. В приетото становище¹⁰ ИСС акцентира върху необходимостта от интензифициране на връзките между институциите на ПОО, висшето образование, науката и бизнеса и от актуализация на учебните планове и програми в професионалното и висшето образование, които следва да се извършат с участието на работодателите.
7. ИСС отново подчертава необходимостта от разширяване обхвата на учебно-тренировъчните форми в професионалните гимназии, симулиращи реални работни условия по търсени професии и специалности, както и от ускорено въвеждане на обучение чрез работа (т.нар. „дуална система“).
8. Съветът предлага при формулиране и прилагане на новите политики в професионалното образование и обучение да бъдат отчетени както натрупаният национален опит и положителни практики, така и доказаните предимства на обучението чрез работа.
9. ИСС изказва задоволство от представения и обсъден на първо четене в Народното събрание обединен проект на ЗПОО, в който са отчетени много от предложенията на съвета, като въвеждането на защитени професии, необходими за развитието на регионите и за стратегическите отрасли на икономиката, както и регламентирането им в Списък на „защитените“ професии с предвидените изменения в закона.
10. ИСС приветства разработения проект на Концепция за развитието на професионалното образование и обучение в училищната система, в който са предложени основните приоритетни направления на въздействие за реформиране на професионалното образование и обвързването му с потребностите на пазара на

⁹ Становище на ИСС по „Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение“.

¹⁰ Становище на ИСС по „Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение“.

труда. Същевременно ИСС отчита като определена слабост, че този проект не бе представен за обществено обсъждане.

11. ИСС подчертава още веднъж като изключително сериозни проблемите, свързани с достъпа до образование на деца в неравностойно положение и преждевременното напускане на училище. ИСС обобщи в документ конкретните мерки за решаване на проблемите, поставени по време на иницираните и проведени от съвета регионални дискусии в области и общини със засилено проявление на проблемите. Голяма част от предложенията са насочени към плана за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система. Други препоръки и предложения ИСС адресира към проблеми и недостатъци на образователната система, свързани с оптимизиране на училищната мрежа в малките населени места, в които учат деца в неравностойно положение, в т.ч. и роми.
12. В тази връзка ИСС настоява за преразглеждане на нормативните документи, свързани с прилагането на делегираните бюджети за този тип училища и с възможностите за създаване на допълнителен механизъм за тяхното финансиране. Според ИСС това може да гарантира в по-голяма степен високото качество на образованието и намаляването на сегрегацията в такива училища, въпреки по-малкия брой на учениците.
13. След като получи широка обществена подкрепа на проведените от него дискусии за своето предложение, ИСС още веднъж препоръчва въвеждането на единен образователен номер (регистър), чрез който да се получава индивидуална информация за всеки ученик, за училищата, в които се е обучавал, за успеха, който е постигнал по отделните учебни предмети, както и за степента на завършено образование, включително последен завършен клас (курс).
14. Съветът със задоволство констатира, че тази препоръка е в процес на реализация, като в проекта на „План за изпълнение на Стратегия за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013-2020 г.)” е предвидено да стартира разработването и апробирането на пилотен проект по прилагането на Препоръки на системата за ранно предупреждение в детските градини и училищата и въвеждането на „индивидуален образователен номер” за проследяване развитието на отделния ученик.
15. ИСС споделя с тревога наличието на сериозни проблеми във висшето образование, отнасящи се предимно до способността на висшите училища за адекватен отговор на потребностите на пазара на труда. Съветът прие становище¹¹ във връзка с представения на обществено обсъждане проект на Стратегия за развитието на висшето образование. Чрез него ИСС предлага ключови политики и мерки, които трябва да бъдат реализирани, от една страна, от правителството, и,

¹¹ Становище на ИСС по „Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020 г.”

от друга - от висшите училища, като намерят място и в Стратегията за развитие на висшето образование. Съветът препоръчва създаването на механизъм за модернизиране и по-добро съобразяване на учебните планове и програми във висшите училища с потребностите на бизнеса, икономиката и обществото, което ще повиши конкурентоспособността на висшето образование в България.

15.1. ИСС подчертава необходимостта от промяна в прилаганата система за субсидиране на държавните висши училища, която следва да зависи не само от броя на студентите, но и от оценката на техните резултати на изхода (равнище на професионална реализация на завършващите, качество на образованието, съответствие на пазара на труда). Съветът изразява удовлетворение, че това предложение е залегнало в предвидения за приемане от Народното събрание проект на Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г.

15.2. ИСС обръща внимание на необходимостта от усъвършенстване на управлението на университетите в България. Наред с това ИСС призовава за предоставяне на възможност висшите училища свободно да определят организационните си структури, но същевременно членовете на академичния състав да бъдат избирани в ръководните органи и да участват в акредитацията само на едно висше учебно заведение, с което са в основно трудово правоотношение.

15.3. Според ИСС е необходимо да се създаде Национален съвет по въпросите на науката и висшето образование с представители на държавната администрация, висшите училища, научни институции и на социалните партньори.

IV. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПЕНСИОННАТА СИСТЕМА

1. Икономическият и социален съвет разглежда с особено внимание предизвикателствата пред стабилността на пенсионната система в България. ИСС единодушно подкрепя предложението за изготвяне на дългосрочна стратегия за нея, след проведени консултации с възможно най-широк кръг заинтересовани страни и с подкрепата на всички парламентарно представени политически сили в следващото народно събрание. Стратегията трябва да допринесе за повишаване стабилността на пенсионната система чрез регламентиране на необходимите мерки на входа – размер на вноските, тяхното разпределение и събираемост и др.; утвърждаване на структура, която да гарантира финансовата стабилност на системата в дългосрочен план, както и адекватността на пенсиите, с което да се мотивират младите хора за активно участие в пенсионната система.

2. В предходни свои актове ИСС е заявил аргументираната си позиция, че повишаването на икономическата активност и заетостта, а с това и на базата за финансирането на осигурителните системи, е най-реалният и социално справедлив начин за компенсиране на негативните демографски тенденции и влошения коефициент на възрастова зависимост¹². Според ИСС са необходими много повече и по-ефективни мерки и политики за по-пълното използване на трудовия потенциал на възрастните хора и най-вече на младежите.
3. ИСС потвърждава вече изразената си позиция и препоръка да бъдат предприети допълнителни мерки и стимули за създаване на работни места, съобразени със специфичните способности и потребности на по-възрастните работещи, които традиционно попадат сред по-уязвимите групи на пазара на труда. Необходими са по-широки и ефективни публични информационни кампании, чрез които да бъдат преодолените стереотипите и предразсъдъците спрямо възрастните работници.
4. Като ключова в това отношение ИСС определя и ролята на държавата, както е отбелязано в прието отделно негово становище¹³. Според съвета държавата следва да регламентира адекватни стимули за поощряване на допълнителната трудова активност на лицата след навършване на пенсионна възраст. Друг успешен подход за повишаване заетостта на младежите и на възрастните хора може да бъде насочен към работодателите, като чрез механизма на осигурителната тежест и данъчното облагане се стимулира наемането на лица от тези възрастови групи.
5. ИСС счита, че стъпките за постепенно ограничаване на възможностите за ранно пенсиониране на работещите по чл. 69 от КСО, както и за изравняването на законоустановената пенсионна възраст за мъжете и жените, трябва да са в основата на общественения дебат при изготвяне на дългосрочна стратегия за пенсионната система.
6. Във връзка с препоръката на ЕК за обвързването на пенсионната възраст с очакваната продължителност на живота ИСС призовава ЕК да извърши много задълбочени национални анализи в държавите - членки на ЕС, предвид сериозните различия между тях по отношение на очакваната продължителност на живота след 60 години, на икономическата активност и на заетостта на лицата на възраст 60 – 64 години.
 - 6.1. За 2012 г. очакваната продължителност на живота след навършване на 60 години в България е средно 19,3 г. – най-ниска в ЕС. Същевременно при пенсионна възраст за 2013 г. от 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете (считана за ниска в ЕС), икономическата активност на лицата на възраст 60-64 години е 37,1 %.

¹² Становище на ИСС: „Активният трудов живот на възрастните хора и солидарността между поколенията“.

¹³ Становище на ИСС: „Активният трудов живот на възрастните хора и солидарността между поколенията“.

Тя не само е близо до средното за ЕС-28 равнище (което е 37,2 %), но е и по-висока от активността във Франция¹⁴ и Австрия – държави със значително по-висока очаквана продължителност на живота след 60-годишна възраст.

6.2. Също така по показателя коефициент на заетост на лицата на възраст 60-64 години България (съответно с коеф. 32,5 %) е близо до средноевропейското равнище (34,5 %) и изпреварва държави като Австрия (23,0 %), Франция (23,3 %), Италия (25,9 %) и Испания (30,8 %).

6.3. Като има предвид гореизложените данни, ИСС призовава ЕК да насочи своите препоръки към България не само към увеличаване на пенсионната възраст и нейното изравняване при мъжете и жените, а и към други проблеми като подобряване на бизнес средата за младите предприемачи и стартиращите предприятия, облекчаване на административните процедури и изисквания по кандидатстването и изпълнението на проекти с финансиране от европейските фондове, преглед на политиката по доходите, подобряване на качеството на работните места и др.

7. ИСС обръща внимание, че във връзка с препоръката на ЕК за „извършване на широкообхватен преглед на минималните осигурителни прагове” (МОП) Министерство на финансите изготви анализ¹⁵, който изследва влиянието на системата на МОП и тяхната ежегодна актуализация, върху динамиката на заетостта и безработицата в страната, в т.ч. върху процеса на освобождаване на нискоквалифицирани заети лица. Също по поръчка на Министерство на труда и социалната политика бе проведено изследване¹⁶ относно влиянието на минималните осигурителни доходи върху заетостта, като резултатите са представени на национално и регионално ниво, по икономически дейности и големина на предприятията.

V. НАСЪРЧАВАНЕ НА МСП И НАМАЛЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТЕЖЕСТИ ЗА БИЗНЕСА

1. Във връзка с констатираните от ЕК предизвикателства, пред които е изправена страната ни, свързани с подобряване на бизнес средата най-вече за малките и

¹⁴ По данни на Евростат Франция има най-високата в ЕС средна очаквана продължителност на живота след навършване на 60-годишна възраст.

¹⁵ Виж анализ „Пазар на труда, конкурентоспособност и влияние на минималните осигурителни прагове”, 2013 г. МФ; <http://www.minfin.bg/en/page/547>

¹⁶ МТСП, „Изследване на влиянието на минималните осигурителни доходи върху заетостта”, 2014 г., изпълнител: ДЗЗД „ЕСТАТ и партньори“.

средните предприятия (МСП), модернизиране на публичната администрация, намаляване на бюрокрацията и корупцията, ИСС в няколко свои акта изрази позицията си и направи конкретни предложения.

2. През последните години ИСС прие серия от актове¹⁷, чрез които акцентира върху различни проблеми и необходими промени за подобряване на бизнес средата в България, вкл. чрез по-добро държавно регулиране, намаляване на административната тежест и засилено усвояване на средствата от фондовете на ЕС.
3. През 2013 г. българското правителство започна прилагането на серия от пакети за намаляване на регулаторната тежест върху бизнеса. Към 2014 г. са приети три такива пакета, като в тях са отчетени ключови предложения на ИСС. Така например в третия пакет, приет на 17 февруари 2014 г., е заложено предложението на ИСС за преразглеждане и конкретизиране на условията, при които общините могат да въвеждат и администрират регулаторни режими¹⁸. Друго ключово предложение на съвета – за въвеждането на задължителна оценка на въздействието на нормативни актове, също е обект на обсъждане.
4. В своето становище по политиките за усвояване на средствата от европейските фондове¹⁹ ИСС подчерта, че, за да се избегне забавяне на плащанията по проекти и нарушаването на свободната конкуренция, е необходимо приемането на нов Закон за обществените поръчки (ЗОП). Във връзка с отправената от ЕК препоръка за подобряване на системата за възлагане на обществените поръчки съветът счита за стъпка в правилната посока приемането от Министерски съвет на „Национална стратегия за развитие на сектора на обществените поръчки в България за периода 2014-2020 г.“, в която са обхванати мерки в пет области на въздействие - законодателство, практика по прилагане на законодателството, публичност и прозрачност на обществените поръчки, укрепване на административния капацитет и професионализма в сектора и контролна система.
5. ИСС приветства приемането на Закона за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки и подчертава своята удовлетвореност от подобряването на достъпа на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания до обществени поръчки²⁰. Подобен подход трябва да се предприеме и по отношение на останалите предприятия на социалната икономика, за да могат те да получат необходимата им подкрепа за участие в обществения и икономическия живот. В тази връзка ИСС представи

¹⁸ Препоръчано в резолюцията „Подобряване на бизнес средата в България чрез по-добро регулиране“.

¹⁹ Становище „Приоритети и политики за усвояване на средствата от фондовете на Европейския съюз в България през периода 2014 – 2020 г.“.

²⁰ Промяната е регламентирана в чл. 16 г, който е предвиден да влезе в сила от 01.10.2014 г.

предизвикателствата и възможностите пред кооперациите, социалните предприятия и хората с увреждания в пакет от актове, свързани със социалната икономика²¹.

6. ИСС отново подчертава, че провежданите от правителството данъчни реформи трябва да насърчават заетостта; да спомагат и подкрепят самостоятелната заетост и стартирането на бизнес; да подобряват нормативната рамка за правене на бизнес и улесняват достъпа на малките и средните предприятия до финансиране и до участие в обществени поръчки; да преобразуват неформалната заетост и недеklarирания труд в редовна заетост.
7. Въпреки предприетите действия от европейските институции се констатира, че ЕС изостава по отношение на предприемаческата нагласа - едва 11 % от европейците са предприемачи²². Чрез две становища и проведени регионални дискусии ИСС фокусира общественото внимание върху ролята на социалната икономика, социалното предприемачество и създаването на предприятия, по-специално на МСП, в процеса на възстановяване на икономиката на България и на другите държави членки от кризата. ИСС се присъединява към призива на ЕК страната ни да продължи подобряването на бизнес средата, най-вече за МСП, като намалява бюрокрацията, насърчава електронното управление, рационализира производствата при неплатежоспособност и прилага законодателството за просрочените плащания.
8. ИСС още веднъж подчертава изразената своя позиция, че МСП са гръбнакът на икономиката на Европейския съюз и не би трябвало да бъдат дискриминирани по отношение на достъпа до финансиране в резултат на стриктните правила за банковите резерви²³. ИСС приветства създадените револвиращи инструменти за предоставяне на кредити, насочени към МСП и гаранционните схеми за тях, осигурявани от национални и европейски ресурси.
9. ИСС отново призовава за подобряване на достъпа на МСП до финансиране и за развитие на алтернативните на банковите заеми форми за микрофинансиране. ИСС оценява като положителни приетите конкретни мерки на равнище ЕС за улеснен достъп на МСП до финансиране. В тази връзка ИСС счита, че е от особено значение да се постави акцент върху подобряване използването от МСП на продуктите на пазара за стартов и рисков капитал по програма JEREMIE.

²¹ Анализът „Социалното предприятие и социалното предприемачество“ и становищата „Трудовата заетост на хората с увреждания“, „Социалната икономика – възможности и перспективи за развитие в България“ и „Ролята на българските кооперации за развитието на социалната икономика в контекста на стратегия „Европа 2020“.

²² Съобщение на ЕК относно “План за подкрепа на европейските предприемачи”, 2013 г.

²³ ИСС – резолюцията по Акта за единния пазар II.

10. В заключение ИСС призовава българското правителство да положи необходимите усилия за своевременното стартиране на новите оперативни програми. Съветът счита също, че прилагането на новите програми на ЕС за научни изследвания и иновации, сред които са „Хоризонт 2020“, Програмата за конкурентоспособност на предприятията и за МСП, ще спомогне за изграждането на публично-частни партньорства в ЕС в областта на научно-изследователската и развойната дейност и иновациите (НИРДИ) и за модернизирането на националните системи за научни изследвания и иновации²⁴.

/п/

Проф. д-р Лалко Дулевски

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

²⁴ ИСС – становище „Приоритети и политики за усвояване на средствата от фондовете на ЕС в България през периода 2014 – 2020 г.“.